

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

№ 225

гр. София, 17.07.2019 год.

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД на Република България, **Търговска колегия, Второ отделение**, в закрито заседание на двадесет и трети април през две хиляди и деветнадесета година, в състав

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ЕМИЛИЯ ВАСИЛЕВА
ЧЛЕНОВЕ: КОСТАДИНКА НЕДКОВА
АННА БАЕВА

като изслуша докладваното Костадинка Недкова т. д. N 2625 по описа за 2018 г. и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по чл. 288 ГПК.

Образувано е по касационна жалба на ответниците по делото Г. А. Б., действащ като ЕТ „Г. Б. - БЕЛЛ” (понастоящем заличен търговец), А. К. К. и ЕТ „Г. Г. –Гецата” срещу решение № 219 от 23.01.2018 г. по в. т. д. № 5668/2016 г. на Апелативен съд – София в частта, с която е потвърдено решение № 5 от 18.01.2016 г. по т. д. № 55/2015 г. на Окръжен съд – София. В потвърдената от въззивната инстанция част от първоинстанционното решение касаторите, в качеството си на поръчители по договор за поръчителство от 05.11.2009 г., са осъдени да заплатят солидарно, на основание чл. 79, ал. 1 ЗЗД, вр. чл. 430 ТЗ, на „Банка ДСК” ЕАД сумата от 44 610,13 лева – главница по сключен между банката и кредитополучателя „ГГ и СИЕ” ООД (понастоящем ЕООД) договор за кредит от 24.08.2006 г и анекси към него № 1/24.08.2007 г., 2/25.08.2008 г. и 3/05.11.2009 г., ведно със законната лихва върху главницата за времето от 02.10.2014г. – датата на исковата молба, до окончателното ѝ изплащане.

Касаторите поддържат, че атакуваното решение е недопустимо, тъй като съдът се е произнесъл по нередовна искова молба в частта относно частично уважения осъдителен иск с правно основание чл. 79, ал. 1 ЗЗД, вр. чл. 430 ТЗ. Сочат, че ищецът, противно на задължението си по чл. 127, ал. 1, т. 4 ГПК, не е конкретизирал колко погасителни вноски не са платени от длъжниците, в какъв размер и кога е настъпил техният падеж. Считат, че съдът в нарушение на диспозитивното начало е приел, че предсрочната изискуемост е настъпила с връчване на препис от исковата молба на ответниците, вместо да разгледа евентуалния осъдителен иск по чл. 79, ал. 1 вр. чл. 430 ТЗ на заявеното в него основание - настъпване на предсрочна изискуемост на вземането по процесния договор за банков кредит и сключения договор за поръчителство от момента на получаване на поканите за доброволно изпълнение от длъжниците. Недопустимостта на обжалваното решение се извежда и от факта, че след проведено успешно заповедно производство издадената заповед за изпълнение спрямо главния длъжник (кредитополучателя – „ГГ и СИЕ” ООД) е влязла в законна сила, която не е обезсилена по надлежния процесуален ред на чл. 415, ал. 2 ГПК. Алтернативно се излагат съображения за неправилност

на въззивното решение, поради нарушение на материалния закон, съществено нарушение на съдопроизводствените правила и необоснованост. Твърди се, че е отпаднала отговорността на поръчителите, поради изтичане на шестмесечния срок по чл. 147, ал. 1 ЗЗД, в рамките на който кредиторът е следвало да заяви претенциите си спрямо поръчителите.

Ответникът по жалбата и ищец делото, „Банка ДСК“ ЕАД, в представения отговор изразява подробно становище за липса на основания за допускане на решението до касационен контрол, като по същество намира жалбата за неоснователна.

Върховният касационен съд, Търговска колегия, Второ отделение, като взе предвид данните по делото и доводите на страните, приема следното: Касационната жалба, с оглед изискванията за редовност, е процесуално допустима – подадена от надлежна страна в преклузивния срок по чл. 283 ГПК срещу подлежащ на касационно обжалване съдебен акт.

Съдът е приел за установени наличието на сключен писмен договор за банков кредит, обезпечен с договор за поръчителство, установяването на сумата по него от кредитополучателя, поемането от ответниците на задължение солидарно с кредитополучателя да погасят дължимите по договора суми, размерът на дължимите суми и настъпване на предсрочната изискуемост с връчването на препис от исковата молба на ответниците, в която е направено изрично изявление за това. Въз основа на тези обстоятелства съдът е достигнал до извода, че е налице основание за ангажиране на отговорността на поръчители за връщане на получената сума, съобразно договореното. За да отмени частично осъдителното първостепенно решение до размера от 44 610,13 лева, решаващият състав на основание чл. 235, ал. 3 ГПК е съобразил, че в хода на исковото производство въз основа на издадения по заповед за изпълнение (влязла в сила) срещу кредитополучателя изпълнителен лист е образувано изпълнително производство по изп. дело № 20147020400412 по описа на ЧСИ Г. Ц., по което са предприети действия по принудително събиране на вземанията на банката чрез осъществена публична продажба на собствени на длъжника недвижими имоти. При преценка на осъществените от съдебния изпълнител плащания на вискателя, с две платежни нареждания на 22.05.2015г., които са в общ размер на сумата от 159 923,30 лева, при спазване на правилата на чл. 76, ал. 2 ЗЗД и на чл. 136 ЗЗД, съдът е приел, че от преведената сума, след осъществени погашения за разноси, такси и лихви, за погасяване на главницата е останала сумата от 90 022,50 лева, с която е намалил размерът на основното задължение по договора за кредит от 134 632,63 лева.

Въззивният съд е счел за неоснователно възражението на жалбоподателите, че банката е загубила правата си срещу тях в качеството им на поръчители, поради изтичане на предвидения в чл. 147, ал. 1 ЗЗД срок. Обосновал се е с наличието на предпоставките за ангажиране отговорността на поръчителите с анекса № 3 от 5.11.2009 г., с който е определен краен срок на погасяване на кредита 84 месеца от подписването на анекса и който не е бил изтекъл преди подаването на 22.03.2012 г. от банката заявлението за издаване на заповед за изпълнение на парично задължение по реда на чл. 417 ГПК спрямо кредитополучателя, съставляващо предприети активни действия против длъжника в предвидения шестмесечен срок по чл. 147, ал. 1 ЗЗД.

Настоящият състав на ВКС намира за неоснователни твърденията на касаторите за евентуална недопустимост на въззивното решение в обжалваната част, предвид следното:

Първо, влязлата в сила заповед за изпълнение по чл. 417 ГПК относно кредитополучателя по договор за банков кредит не води до недопустимост на предявените осъдителни претенции срещу поръчителите, които отговарят солидарно с главния длъжник за дълга, като въпросът дали целият дълг е погасен от главния длъжник касае основателността на исковете срещу поръчителите, а не тяхната допустимост.

Второ, в Тълкувателно решение № 8/2017 г. от 02.04.2019 г. по тълк. д. № 8/2017 г. на ОСГТК на ВКС ясно е направено разграничение между основание на иска и предсрочната изискуемост на вземането, предмет на иска. Посочено е, че основание на иска са твърдените от ищеца юридически факти, от които произтича претендираното субективно материално право, като изменение или прибавяне на ново основание е налице само при позоваване на друг юридически факт, различен от посочения в исковата молба, от който произтича материалното право. За разлика от основанието на иска, предсрочната изискуемост е подвид на изискуемостта, като възможност на кредитора да иска изпълнение на задължението си. Предсрочната изискуемост на вземането по договора за кредит променя изискуемостта на вноските, които не са подлежали на изпълнение преди датата на настъпването ѝ. Позоваването на предсрочна изискуемост не определя основанието на иска, като правното основание, на което се претендират вноските с настъпил падеж и на предсрочно изискуемата главница е договора за кредит. Ето защо, когато съдът приеме за доказано, че предсрочната изискуемост на вземанията е настъпила в един по-късен от твърдения от ищеца момент, това не представлява разглеждане на претенцията на непредявено основание или нарушение на принципа на диспозитивното начало.

На трето място, не се установява и наличие на нередовност на исковата молба по осъдителния иск, поради поддържаната от касатори нередовност по чл. 127, ал. 1, т. 4 ГПК на исковата молба – непосочване кои погасителни вноски не са платени от длъжниците, в какъв размер са тези вноски и кога е настъпил падежът им. В исковата молба се претендира присъждане на незаплатената главница по целия договор за кредит в размер на 134 632,63 лева с позоваване на настъпила предсрочна изискуемост на кредита. Съгласно Тълкувателно решение № 8/2017 г. от 02.04.2019 г. по тълк. д. № 8/2017 г. на ОСГТК на ВКС, за редовността на исковата молба на иск по реда на чл. 422 ГПК, което е относимо и при осъдителна претенция, е достатъчно да бъде посочен общия размер на претендираната главница, като не е необходимо се разграничават отделните вноски съобразно момента на настъпване на тяхната изискуемост, тъй като главницата по кредита представлява дълг, чийто размер не се определя от периода на ползване.

Поставеният в изложението правен въпрос, *при уговорено погасяване на главното задължение на отделни погасителни вноски с различни падежи, от кога тече шестмесечният срок по чл. 147, ал. 1 ЗЗД – от датата на падежа за всяка вноска или от настъпване на изискуемостта на целия дълг, вкл. в хипотеза на предсрочна изискуемост, е включен в предмета на делото и е обусловил изхода му.* Същевременно, настоящият състав на ВКС констатира, че по този въпрос е формирана противоречива практика на ВКС по чл. 290 ГПК. В една част от постановените по реда на чл. 290 от ГПК съдебни актове -

решение № 83 от 26.05.2017г. по т. д. № 50394/2016 г. на IV г. о. на ВКС и решение № 44 от 05.06.2017г. по гр. д. № 60073/2016 г. на III г. о. на ВКС, е застъпено становището, че шестмесечният срок по чл. 147, ал. 1 от ЗЗД тече от датата на падежа на всяка вноска и ако кредиторът бездейства и не предяви иск срещу главния длъжник в рамките на този срок, с изтичането му се прекратява задължението на поръчителя за плащане на тази вноска т.е. преклузира се отговорността му за съответната част от главното задължение. Мотивирано е, че не е необходимо целият дълг да е станал изискуем, за да започне да тече шестмесечният преклузивен срок по чл. 147, ал. 1 от ЗЗД по отношение на вноски, чиито падежи вече са настъпили. Ако кредиторът не се грижи за интересите си и бездейства – нито води иск срещу главния длъжник за вноските с вече настъпили падежи, нито обявява на последния предсрочна изискуемост на вноските с ненастъпили падежи, шестмесечният преклузивен срок по чл. 147, ал. 1 ЗЗД тече за всяка отделна вноска от съответната дата на настъпване на падежа ѝ. Ако кредиторът не завежда иск срещу главния длъжник, но обяви на последния предсрочната изискуемост, шестмесечният преклузивен срок по чл. 147, ал. 1 ЗЗД ще тече от датата на достигане на това волеизявление до длъжника, но само по отношение на вноските с ненастъпили падежи към тази дата. По отношение на вноските с настъпили падежи към същата дата срокът по чл. 147, ал. 1 ЗЗД тече от съответната дата на падежа на всяка една от тях.

Противното разрешение е дадено в решение № 345 от 12.11.2012 г. по гр. д. № 481/2012 г. на III г.о. на ВКС, в което по въпроса, от кой момент тече 6-месечният срок по чл. 147, ал.1 ЗЗД, е прието, че с разпоредбата на чл. 147, ал.1 ЗЗД „законът регламентира прекратяване на поръчителството, поради бездействие на кредитора по договора след падежа на главното задължение, но не с падежа на отделни анюитетни вноски”. В решение № 58 от 15.04.2009 г. по т. д. № 584/2008 г. на II т. о., решение № 130 от 27.10.2009 г. по т. д. № 139/2009 г. на I т. о., решение № 23 от 24.03.2015 г. по т. д. № 1717/2013 г. на I т. о. и решение № 40 от 17.06.2015 г. по т. д. № 601/2014 г. на I т. о., ВКС приема, че шестмесечният срок по чл. 147, ал. 1 ЗЗД тече от момента на настъпване на предсрочната изискуемост на дълга като за разлика от първата група решения не се прави разграничение относно вноските с настъпил и ненастъпил падеж към момента на обявяване на предсрочната изискуемост, при наличие на вече падежирани вноски към настъпване на предсрочната изискуемост, явяващи се основание за обявяването ѝ.

Противоречивото разрешаване в практиката на ВКС по чл. 290 ГПК на въпроса, *при уговорено погасяване на главното задължение на отделни погасителни вноски с различни падежи, от кога тече шестмесечният срок по чл. 147, ал. 1 ЗЗД – от датата на падежа за всяка вноска или от настъпване на изискуемостта на целия дълг, вкл. в хипотеза на предсрочна изискуемост*, е основание по чл. 292 ГПК да се предложи на Общото събрание на Гражданската колегия и Търговската колегия на ВКС да постанови тълкувателно решение по него.

Доколкото преодоляването на констатираното противоречие е от значение за изхода на производството по чл. 288 ГПК по настоящото дело, то отправянето на предложението до ОСГТК следва да се направи преди произнасянето на състава на съда по искането за допускане на касационно обжалване на въззивното решение. До произнасянето на ОСГТК с

тълкувателното решение, производството по настоящото дело следва да бъде спряно по чл. 292 ГПК.

Водим от горното и на основание чл. 292 ГПК, Върховният касационен съд

О П Р Е Д Е Л И

ПРЕДЛАГА на Общото събрание на Гражданската и Търговската колегии на Върховния касационен съд да постанови тълкувателно решение по следния правен въпрос: ***„При уговорено погасяване на главното задължение на отделни погасителни вноски с различни падежи, от кога тече шестмесечният срок по чл. 147, ал. 1 ЗЗД – от датата на падежа за всяка вноска или от настъпване на изискуемостта на целия дълг, вкл. в хипотеза на предсрочна изискуемост?“***.

СПИРА производството по т. д. № 2625/2018 г. на ВКС, II т. о., до постановяване на тълкувателно решение.

ОПРЕДЕЛЕНИЕТО да се докладва на председателя на ВКС за образуване на тълкувателно дело.

ОПРЕДЕЛЕНИЕТО не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.